

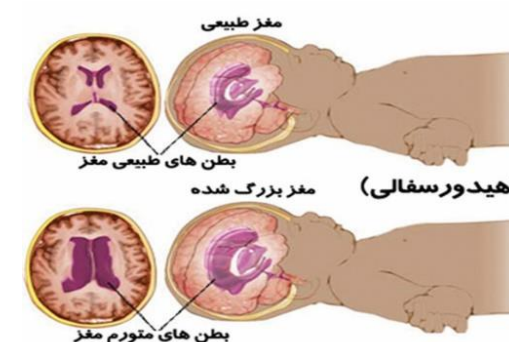
❖ شرح بیماری

به طور طبیعی همه انسان‌ها، مقداری مایع مغزی-نخاعی در اطراف مغز و نخاع خود دارند، این مایع، به طور مرتب در اطراف مغز و نخاع در حال چرخش است و مواد مغذی را در اختیار سلول‌های عصبی قرار می‌دهد و مواد زائد حاصل از سوخت و ساز را دور می‌کند. اگر گردش این مایع به عللی دچار وقفه شود یا بیشتر از مقدار نیاز تولید شود، تجمع بیش از اندازه آن موجب افزایش فشار درون مغز می‌شود. در نتیجه استخوان‌های جمجمه برای سازگاری به اطراف کشیده می‌شوند و سر از حد طبیعی بزرگ‌تر می‌شود. در این شرایط بافت مغزی نیز نازک‌تر می‌شود و فشار زیاد، به آن آسیب می‌رساند. هیدروسفالی از واژه‌های (هیدر) به معنای آب و (سفالی) به معنای سر تشکیل شده است و به افزایش غیرطبیعی مایع مغزی - نخاعی در بطن‌های مغز گفته می‌شود.

❖ علائم

علائم بستگی به سن شروع و شدت عدم تعادل بین تولید و جذب مایع مغزی-نخاعی دارد. اگر کودک هنگام تولد به بیماری مبتلا شده باشد، سر به شکل غیرطبیعی بزرگ است و یا اینکه هنگام تولد اندازه سر نوزاد طبیعی است، اما در ماه‌های بعد به سرعت رشد می‌کند. علائمی که در نوزادان دیده می‌شود عبارتند از:

- ✓ بزرگی جمجمه
- ✓ نازکی استخوان جمجمه و ملاج‌های بزرگ و برآمده
- ✓ ناتوانی در تکان دادن سر
- ✓ عدم رشد عضلات گردن

هیدروسفالی

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تأیید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ بازنگری: پاییز ۱۴۰۲

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

✓ اختلال دید و لوچی

✓ انحراف مردمک‌ها به طرف پایین و خارج

✓ پوست سر شفاف و سیاهرگ‌های برجسته

✓ گرفتگی اندام‌های تحتانی

✓ تحریک پذیری

✓ گریه متغیر

✓ استفراغ و مک زدن سخت، بی‌اشتهایی و لاغری

✓ وزن تنه و پاها کمتر از وزن سر

✓ تشنج

علائمی که در کودکان بزرگ‌تر و بزرگسالان مشاهده می‌شود عبارتند از:

✓ سردرد

✓ تهوع و استفراغ جهشی

✓ ورم اعصاب ته چشم و دوبینی یا تاری دید

✓ اختلال تعادل و اختلال در راه رفتن

✓ بی‌اختیاری ادرار

✓ خستگی شدید

✓ تحریک‌پذیری و یا حتی تغییر شخصیت یا از دست رفتن حافظه و همچنین زوال عقلی

❖ علل شایع

به طور کلی هیدروسفالی به دو علت ایجاد می‌شود:

✓ افزایش ترشح مایع مغزی - نخاعی

✓ انسداد در مسیر طبیعی حرکت مایع مغزی - نخاعی یا

ایجاد مشکل در محل جذب این مایع

شایع‌ترین علت هیدروسفالی، علت مادرزادی است که

مربوط به قبل از تولد است و در اثر عفونت‌های داخل رحم

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ تورم و قرمزی
 - ✓ حساسیت در سر شنت
 - ✓ اختلال در جریان مایع
 - ✓ اشکال در تغذیه
 - ✓ استفراغ
 - ✓ تغییر رفتار و یا منگی
 - ✓ لوچی
 - ✓ بالا بودن مداوم حرارت بدن یا تب
- توجه:** چنانچه در اثر حادثه‌ای مانند تصادف «شنت» از کار افتاد و علائمی مانند: تحریک پذیری و استفراغ‌های مکرر، اختلال در هوشیاری و بینایی ایجاد شد، باید بیمار را به سرعت به مرکز درمانی منتقل کرد.

“ارتباط با ما”

تلفن تماس: ۰۳۵۳-۳۱۲۲۲۳۰

اینتا: ۰۹۹۶۵۲۵۰۰۶۹

آدرس اینترنتی: rahnemoon.ssu.ac.ir

- ✓ هر کودکی که دارای هر یک از نشانه‌های بالا باشد، باید توسط پزشک ارزیابی شود. این ارزیابی شامل:
- ✓ سونوگرافی
- ✓ سی.تی.اسکن
- ✓ ام.آر.آی
- ✓ همچنین از آنسفالوگرافی یا وتریکولوگرافی برای تعیین محل انسداد مایع مغزی-نخاعی می‌توان استفاده کرد.

❖ درمان

- ✓ پزشک با توجه به علائم و شدت بیماری جهت درمان بیمار از موارد زیر ممکن است استفاده نماید:
- ✓ در موارد خفیف بیماری، ترکیبات دارویی که موجب کاهش مایع مغزی - نخاعی می‌شوند، تجویز می‌گردد.
- ✓ در موارد پیشرفته، درمان اصلی جراحی است که در آن عامل ایجادکننده بیماری حذف می‌شود؛ مثلاً اگر توموری موجب انسداد و ایجاد هیدروسفالی شده باشد، آن را حذف می‌کنند. گاهی نیز نمی‌توان عامل ایجادکننده را حذف کرد، به همین علت با ایجاد سوراخی در کف بطن سوم مغزی، بیماری را از بین می‌برند.
- ✓ کاربردی ترین روش درمان، قرار دادن شنت (لوله‌ای ظریف) در جمجمه است که مایع اضافی را از مغز به حفره دیگری در بدن منتقل می‌کند و بدین ترتیب سر به تدریج به حالت طبیعی بر می‌گردد.
- ✓ درمان توانبخشی: بسیاری از کودکانی که بیماری آنها به موقع تشخیص داده شده و درمان شده‌اند، با اقدامات بازپروری، فیزیوتراپی، گفتاردرمانی و کاردرمانی توانسته‌اند زندگی عادی و طبیعی داشته باشند.

و بیماری‌های ژنتیکی ایجاد می‌شود. این بیماری‌ها بر رشد مغز و نخاع اثر می‌گذارند و سبب اختلال در عملکرد طبیعی آن‌ها می‌شوند. علل دیگری که بعد از تولد کودک منجر به هیدروسفالی می‌شود عبارتند از:

- ✓ ضربات وارده به سر و صورت و سیستم عصبی
- ✓ خونریزی مغزی
- ✓ تومور و کیست‌ها در مغز
- ✓ عفونت‌هایی مانند مننژیت

❖ عوارض احتمالی

به دنبال ایجاد هیدروسفالی ممکن است عوارض زیر در بیمار ایجاد شود:

- ✓ خشکی اندام‌ها و بی‌حرکتی
- ✓ اختلال در رشد بدن
- ✓ عقب ماندگی ذهنی
- ✓ عدم تکلم
- ✓ عوارض مربوط به بیهوشی و عمل جراحی
- ✓ عوارض مربوط به شنت مانند عفونت و تورم، قرمزی و حساسیت در سر شنت و ...

❖ تشخیص